

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 8.05056 «Міжнародні економічні відносини»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Зовнішньоекономічна діяльність підприємств (організацій)»

на тему: **«Прямі іноземні інвестиції як фактор економічного розвитку
Одеського регіону»**

Виконавець:

студентка факультету міжнародної економіки
Скалаух Анастасія Анатоліївна _____
/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор
Козак Юрій Георгійович _____
/підпис/

ОДЕСА – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Однією з основних тенденцій сучасного етапу світового господарського розвитку стала економічна регіоналізація з істотною диференціацією регіонів за своїм природним, ресурсним, трудовим потенціалом і, відповідно, господарською спеціалізацією та рівнем соціально-економічного розвитку. За таких умов регіони характеризуються більшою або меншою привабливістю для ведення міжнародного бізнесу, тому кожному з них притаманні специфічні особливості у налагодженні економічних взаємовідносин із зовнішнім середовищем. Особливу роль у розвитку такого співробітництва відіграють іноземні інвестиції. Проблема залучення інвестицій стоїть перед безліччю країн та регіонів, для Одеського регіону вона теж актуальна. Так як в регіоні не вистачає власних ресурсів, насамперед фінансових, необхідно залучати саме іноземні інвестиції. Вони допомагають внутрішньому економічному розвитку, а також відновленню національної економіки.

Мета дослідження полягає у розробці теоретичних та практичних засад соціально-економічного розвитку Одеської області на основі активізації процесу залучення прямих іноземних інвестицій.

Завдання дослідження:

- обґрунтувати теоретико-методичні засади прямих іноземних інвестицій як фактора розвитку;
- розглянути ознаки та фактори, що впливають на залучення прямих іноземних інвестицій;
- проаналізувати стан, обсяги та напрямки надходжень прямих іноземних інвестицій;
- з'ясувати проблеми, що перешкоджають іноземному інвестуванню в Одеський регіон;
- дослідити вплив надходжень прямих іноземних інвестицій на соціально-економічний розвиток Одеської області;
- здійснити прогноз показників прямих іноземних інвестицій до регіону на майбутній період;
- розробити систему заходів щодо покращення умов залучення іноземних інвестицій задля сприяння соціально-економічному розвитку Одеської області;
- оптимізувати заходи з покращення інвестиційної привабливості у стратегічні цілі через операційні цілі та завдання;
- дослідити інформаційне забезпечення інвесторів про стан Одеського регіону та запропонувати заходи щодо його покращення.

Об'єкт дослідження. Процес залучення та використання прямих іноземних інвестицій, їх вплив на соціально-економічний розвиток Одеської області.

Предмет дослідження. Система організаційно-економічних заходів на регіональному рівні щодо створення сприятливих умов для залучення та ефективного використання ПІІ в Одеській області як фактора економіки регіону.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та конкретно-наукові методи, а саме методи аналізу та синтезу, порівняння, статистичний аналіз, логічного та емпіричного пізнання, прогнозування (екстраполяції), методи

економетричного аналізу (кореляційно-регресійного аналізу), застосовано системний підхід при викладенні матеріалу, що дало змогу розв'язати поставлені завдання. Для обробки та аналізу даних використовувались комп'ютерні програми (пакет аналізу Microsoft Office Excel 2007).

Інформаційна база дослідження. В основу дослідження було покладено наукові положення сучасної економічної теорії, праці вітчизняних та зарубіжних вчених в галузі прямого іноземного інвестування, статистична інформація, нормативні та законодавчі документи щодо іноземного інвестування.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) та 5-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 86 сторінок. Основний зміст викладено на 75 сторінках. Робота містить 6 таблиць, 6 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю, 1 тезу та участь у науково-практичній конференції:

Стаття: Аналіз стану та проблем прямого іноземного інвестування в економіці Одеського регіону на протязі 2012-2016 років. // Науковий журнал: Альманах науки. Київ – 2017.

Теза: Інформаційне забезпечення міжнародної інвестиційної активності Одеської області // Сучасні тенденції розвитку світової економіки : збірник матеріалів IX Міжнародної науково-практичної конференції. Харків – 2017.

Участь у науково-практичній конференції: Мікро-, мезо- та макро-економічні аспекти інноваційного розвитку економіки, Одеса – 2017 рік. Назва доповіді: Вплив конкурентних чинників на залучення прямих іноземних інвестицій в економіку регіону на сучасному етапі світового економічного розвитку.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретико-методичні основи дослідження прямих іноземних інвестицій як чинника регіонального розвитку»* розглянуто сутність прямих іноземних інвестицій, їх характерні ознаки, фактори, що впливають на залучення ПІІ в економіку регіону та методи оцінки прямих іноземних інвестицій як фактора економічного розвитку.

На підставі наукової літератури було здійснено узагальнення підходів до визначення поняття "прямих іноземних інвестицій". На нашу думку, поняття "іноземні інвестиції" можна сформулювати так: це сукупність грошей або активів, інвестованих в іноземні бізнес-одиниці, з метою отримання прибутку, а також задля поліпшення економічних, соціальних, інноваційних та інших станів підприємства чи країни в цілому. Відповідно законодавству України, іноземні інвестиції мають такий вигляд: іноземна валюта, національна валюта; рухоме та нерухоме майно, а також суміжні права; акції, облігації, інші цінні папери, а також корпоративні права, права на інтелектуальну власність, та усі інші цінності, згідно законодавству України.

Прямі іноземні інвестиції можуть мати позитивний та негативний вплив на національну економіку. Основні фактори, що визначають інвестиційне середовище в країні перебування, поділяються на: політично-правові, економічні, інфраструктурні.

Завдяки формалізації зв'язків між математично-економічними моделями було розроблено 4 блоки економетричних рівнянь взаємозв'язку ПІІ та основних макроекономічних параметрів соціально-економічного розвитку країн-реципієнтів, що були використані при аналізі показників Одеського регіону у 2 розділі.

У другому розділі *«Аналіз прямих іноземних інвестицій в економіку Одеського регіону»* проаналізовано сучасний стан прямих іноземних інвестицій в Одеському регіоні та динаміку залучень, розроблено аналіз проблем, що перешкоджають та негативно впливають на залучення. Також проаналізовано економічні показники ПІІ та вплив їх на розвиток Одеського регіону.

При розгляді динаміки прямих іноземних інвестицій в Одеський регіон за останні п'ять років (2012-2016 рр.) спостерігається зменшення залучень. Основні потоки іноземних інвестицій в регіон були направлені з Кіпру, Сінгапуру, Великої Британії, Нідерландів, Німеччини. Серед видів економічної діяльності більш інвестицій спрямовуються у транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, промисловість, сільське, лісове та рибне господарство.

Проблеми якими володіє Одеський регіон є обмеженість мінерально-сировинної бази; недостатня кількість промислових підприємств з високим рівнем наукоємності виробництва; висока зношеність основних фондів; невідповідність кваліфікаційного рівня робочої сили з потребами економіки; нерозвинений інформаційний простір щодо можливостей регіону; незадовільний стан інфраструктури та інші.

За двома напрямками було здійснено дослідження взаємовпливу прямих іноземних інвестицій та соціально-економічного розвитку регіону та за результатами аналізу видно, що завдяки збільшенню інвестицій в регіон, ВРП, експорт товарів та реалізованої промислової продукції буде збільшуватись. Але зі зростанням числа осіб, що навчаються у ВНЗ Одеської області буде знижуватись. При зростанні частки ПІІ у ВРП регіону буде зменшуватись кількість зайнятого населення. Це може обумовлюватись модернізацією та технічним прогресом.

У третьому розділі *«Перспективи залучення прямих іноземних інвестицій у економічний розвиток Одеського регіону»* запропоновано шляхи покращення показників прямого іноземного інвестування та здійснено прогноз на майбутні роки в Одеському регіоні. Запропоновані стратегії процесу залучення ПІІ через операційні цілі та завдання. Розглянуто інформаційне забезпечення в регіоні як чинника залучення іноземних інвестицій та запропоновано шляхи його покращення.

Для поліпшення інвестиційної середовища в Одеській області необхідно: сприяти інвестиційним проектам та поєднувати інтелектуальну та підприємницьку спроможність регіону; необхідно розробити рейтинг інвестиційної привабливості районів регіону; підвищити інвестиційну привабливість господарюючих суб'єктів шляхом їх реструктуризації; розвивати інфраструктуру інвестиційної діяльності шляхом створення агентств і організацій, які будуть розробляти програми і проекти, котрі сприятимуть прямим іноземним інвестиціям. Активізація транскордонного співробітництва є також перспективою залучення ПІІ. Для того, щоб воно було ефективним необхідно здійснювати політику в цьому напрямі. Потрібно розвивати прикордонні території, а саме розбудовувати прикордонну інфраструктуру та впроваджувати проекти у сфери міжнародної співпраці.

Запропоновано шляхи підвищення інформаційного забезпечення, а саме вдосконалення сайту "INVESTMENT AGENCY" Агентства з питань інвестицій та розвитку. Також було зазначено, що для інформаційного забезпечення необхідно розробляти форуми та компанії, що будуть представляти регіон на міжнародній арені.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Одеський регіон відноситься до регіонів пріоритетної інвестиційної привабливості за Індексом конкурентоспроможності. Цьому сприяють такі показники, як ефективність ринку товарів, рівень розвитку інфраструктури, технологічна готовність, вища освіта та професійна підготовка. Але обсяг інвестицій зменшується з кожним роком.

2. Регіон має ряд проблем, що перешкоджають інвестуванню основне з яких є недосконале законодавство. Іншими проблемами є обмеженість мінерально-сировинної бази, незадовільний стан транспортної інфраструктури, нерозвинутий інформаційний простір, незадовільний стан водопостачання та каналізаційного господарства, напружена політична ситуація, несприятливий імідж регіону та інші.

3. Щодо вдосконалення інвестиційного клімату, то основними напрямками є сприяння інвестиційним проектам та поєднання інтелектуальної та підприємницької спроможності регіону; розроблення рейтингу інвестиційної привабливості районів регіону; розвиток інфраструктури інвестиційної діяльності шляхом створення агентств і організацій, які будуть розробляти програми і проекти; підвищення інвестиційної привабливості господарюючих суб'єктів шляхом їх реструктуризації. Визначено, що активізація транскордонного співробітництва є також перспективою залучення ПІІ.

АНОТАЦІЯ

Скалаух А.А., "Прямі іноземні інвестиції як фактор економічного розвитку
Одеського регіону"

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«міжнародні економічні відносини» за магістерською програмою
«Зовнішньоекономічна діяльність підприємств (організацій)»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес залучення та використання прямих іноземних інвестицій, їх вплив на соціально-економічний розвиток Одеської області.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти дослідження прямих іноземних інвестицій, чинники та характерні ознаки прямих іноземних інвестицій в економіку регіону на сучасному етапі світового економічного розвитку, методи оцінки прямих іноземних інвестицій як фактора економічного розвитку.

Проаналізовано сучасний стан прямих іноземних інвестицій у економічному розвитку Одеської області, проведено аналіз проблем прямого іноземного інвестування у регіоні, зроблено аналіз економічних показників прямого іноземного інвестування у економічному розвитку Одеської області.

Запропоновано заходи із покращення показників прямого іноземного інвестування Одеської області, запропоновані стратегії по залученню прямих іноземних інвестицій та заходи із активізації інформаційного забезпечення у контексті залучення іноземних інвестицій.

Ключові слова: прямі іноземні інвестиції, Одеська область, економічний розвиток, стратегування, інформаційне забезпечення інвестиційного процесу.

ANNOTATION

Skalaukh A. "Direct foreign investments as a factor of economic development of the Odessa region"

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty "International economic relations" under the master's program "Foreign economic activity of enterprises (organizations)". – Odessa National Economics University.

Odessa, 2018

The work deals with the theoretical aspects of the study of foreign direct investment, the factors and characteristics of direct foreign investment in the region's economy at the present stage of world economic development, methods for assessing foreign direct investment as a factor in economic development.

Author analysis the current state of direct foreign investments in the economic development of the Odessa region, analysis the problems of direct foreign investment in the region, also the economic indicators of direct foreign investment in the economic development of the Odessa region.

Proposed action for improving the indicators of direct foreign investment of the Odessa region, proposed strategies for attraction of foreign direct investment and measures to intensify information provision in the context of attracting foreign investment.

Keywords: direct foreign investments, Odessa region, economic development, strategy, information support of the investment process.